

Incipit postilla fratris Nicolai de lyra sup Jobelem cum additonibus et repliis. **Ca. j.**

Uerbū dñi. **D**ic in principio iobelis pphete duo sunt pmittenda. Primum est quibus pphauit et dicitur hic Hierony. in primo plogo sup huc ppheta

q pphetauit ad tribus iuda et hierlm et nullaz oino fecit de decem tribubus mentioez. Sed ipe in ep̄la paulinū de studio sacre scripture seu de oibus diuine scripture libris dicit p̄trariū sic dicens. **J**obel filius fatuel describit terras. xij. tribuū: eruca: bruceo locusta:

Incipit Jobel ppheta. **Ca. j.**

Uerbū dñi quod factū est ad iobhel filium fatuel. **A**udite hec senes et auribus percipite omnes ha-

bitatores terre: si factus est istud in diebus vestris aut in diebus patrum vrorum. Super hoc filius vris narrate et filij vestri filijs suis: et filij eorum generationi altere. Residuum eruce comedat locusta: et residuum locustia que iudeam corrosauerunt et vastauerunt. s. assyriorum. chaldeorum: grecorum: et romanorum: regnū dō p̄lay et memorū sic legitur iudeā vastasse: imo plures reges fuerunt iudeis beniuoli vt cyrus: darius: artaxerxes. et assuerus. **Ra. sa.** dō ecōtrario dicit. q est tñ res gesta: ita q terrenascētia iudee sic fuerunt quater successiue vastata: et ex hoc secuta est fames quā p̄dixerat beliseus durās septē annis: et ex hoc vī q iste quatuor pestes nō fuerūt eodē anno sed in diuersis: aliter non videtur q fames tandem duraret p̄ sterilitate vniuersi: **Q**uā autē postea subdit. **G**ens em̄ ascende sup terram et cōsi expones pabolā ppositaz de eruca bruceo et dicit q eruca et bruceo et locusta hic metaphoizice dicuntur gens fortis: eo q destruxerāt terrā ad modū exercitus transētis. et sic exponit illa q sequuntur p̄similitudine gentib⁹ et p̄lis terrā vastaturis: sed vtrūq dicitur videt defecere. Primum qz sit hic ita ep̄ssa mentio de istis corrosiōib⁹ terrenascētiū p̄ erucā bruceū et dō fame inde sequente: qd nullo modo videt esse tantū pabola. nec valet argumentum inductum: qz quarto **R**eg. belise⁹ p̄nūciauit hāc sterilitatē: l3 non exprimat cām quā exprimit iobel propheta: sicut ozia rege thurificante fact⁹ fuit terremotus magn⁹ in irim: cui⁹ mētionem nō facit. iij. **R**eg. sed solus de plaga lepre in ista cōsi: sed terremotus exprimit amos. j. et zacharie xij. **S**imiliter scdm̄ dicitū qz ita sit ep̄ssa mētio de gentibus terrā inuasuris q nullo modo videt p̄ hoc ppheta significare pabolice corrosiōne terre p̄ erucā et bruceo et c. qz licet hoies pabolice nominib⁹ aialium designentur: sicut vir p̄stans dicitur leo: rapax lupus: et vniuersi: tamen non sic inuenit e conuerso in scriptura. s. bruta nominib⁹ hoim vel gentiū designari: p̄pter quod saluo meliori iudicio videt mibi q cum dicitur hic. **R**esiduum eruce et c. ibi est sil pabola et res gesta: sic dicit. xxvij. dō q porrauit catenas ligneas in collo suo. et sic fecit fm̄ rei veritate et rem gesta p̄ hoc tñ designatur in catenatio ppli in captiuitate ducendi: sicut fuit postea implētum tempore sedecie. Sic in pposito fm̄ rem gesta fuerunt quatuor destructiones terrenascētiū per erucam bruceo et c. et p̄ hoc significabant vastationes maiores future per quatuor regna p̄dicta. **I**git fm̄ hanc suam residuum huius ca. diuiditur in duas ptes quia primo ppheta p̄dixit vastationem: scdo inducit ad lamentationem vbi. **P**laga. **P**rima in duas: qz primo ponit figura: scdo res figurata: ibi. **G**ens em̄. **F**igura em̄ fuit quadruplex corrosio terrenascētiū: vt dicitur est: que fuit res in se et figura futuri: et q̄tm̄ ad hoc dō. **S** **R**esiduum eruce. **E**st aut eruca p̄rie vermis nascens in oleribus. **C**omedit locusta et c. **D**ifferūt aut locusta et bruceo sicut perfectum et imperfectum in eadē specie. **F**etus em̄ locuste anteq̄ beat ala vocat bruceo: s. q̄ est ala

ria: ibi. **M**ultis. circa mēdū sedecia. **C**irca primū partem p̄siderādū q d istis quatuor plagis eruca bruceo locusta: et rubigine: dicitur expositores nri coiter q non fuit res gesta: qz quart⁹ liber regū et scdus pal. nullā de hoc faciūt mentioez: s. est tñ pabola: sicut cum dō iudicū ir. **D**ixit ligna ad rbannuz et c. qz hoc nūq̄ fuit in reruz natura sed p̄ ligna pabolice intelligunt habitatores sychen: p̄banunt dō **B**imelech. **S**ic in pposito p̄sta quor nō mina hic p̄sta scilz eruca et c. intelligitur pabolice quatuor regna sibi succedē

tia que iudeam corrosauerunt et vastauerunt. s. assyriorum. chaldeorum: grecorum: et romanorum: regnū dō p̄lay et memorū sic legitur iudeā vastasse: imo plures reges fuerunt iudeis beniuoli vt cyrus: darius: artaxerxes. et assuerus. **Ra. sa.** dō ecōtrario dicit. q est tñ res gesta: ita q terrenascētia iudee sic fuerunt quater successiue vastata: et ex hoc secuta est fames quā p̄dixerat beliseus durās septē annis: et ex hoc vī q iste quatuor pestes nō fuerūt eodē anno sed in diuersis: aliter non videtur q fames tandem duraret p̄ sterilitate vniuersi: **Q**uā autē postea subdit. **G**ens em̄ ascende sup terram et cōsi expones pabolā ppositaz de eruca bruceo et dicit q eruca et bruceo et locusta hic metaphoizice dicuntur gens fortis: eo q destruxerāt terrā ad modū exercitus transētis. et sic exponit illa q sequuntur p̄similitudine gentib⁹ et p̄lis terrā vastaturis: sed vtrūq dicitur videt defecere. Primum qz sit hic ita ep̄ssa mentio de istis corrosiōib⁹ terrenascētiū p̄ erucā bruceū et dō fame inde sequente: qd nullo modo videt esse tantū pabola. nec valet argumentum inductum: qz quarto **R**eg. belise⁹ p̄nūciauit hāc sterilitatē: l3 non exprimat cām quā exprimit iobel propheta: sicut ozia rege thurificante fact⁹ fuit terremotus magn⁹ in irim: cui⁹ mētionem nō facit. iij. **R**eg. sed solus de plaga lepre in ista cōsi: sed terremotus exprimit amos. j. et zacharie xij. **S**imiliter scdm̄ dicitū qz ita sit ep̄ssa mētio de gentibus terrā inuasuris q nullo modo videt p̄ hoc ppheta significare pabolice corrosiōne terre p̄ erucā et bruceo et c. qz licet hoies pabolice nominib⁹ aialium designentur: sicut vir p̄stans dicitur leo: rapax lupus: et vniuersi: tamen non sic inuenit e conuerso in scriptura. s. bruta nominib⁹ hoim vel gentiū designari: p̄pter quod saluo meliori iudicio videt mibi q cum dicitur hic. **R**esiduum eruce et c. ibi est sil pabola et res gesta: sic dicit. xxvij. dō q porrauit catenas ligneas in collo suo. et sic fecit fm̄ rei veritate et rem gesta p̄ hoc tñ designatur in catenatio ppli in captiuitate ducendi: sicut fuit postea implētum tempore sedecie. Sic in pposito fm̄ rem gesta fuerunt quatuor destructiones terrenascētiū per erucam bruceo et c. et p̄ hoc significabant vastationes maiores future per quatuor regna p̄dicta. **I**git fm̄ hanc suam residuum huius ca. diuiditur in duas ptes quia primo ppheta p̄dixit vastationem: scdo inducit ad lamentationem vbi. **P**laga. **P**rima in duas: qz primo ponit figura: scdo res figurata: ibi. **G**ens em̄. **F**igura em̄ fuit quadruplex corrosio terrenascētiū: vt dicitur est: que fuit res in se et figura futuri: et q̄tm̄ ad hoc dō. **S** **R**esiduum eruce. **E**st aut eruca p̄rie vermis nascens in oleribus. **C**omedit locusta et c. **D**ifferūt aut locusta et bruceo sicut perfectum et imperfectum in eadē specie. **F**etus em̄ locuste anteq̄ beat ala vocat bruceo: s. q̄ est ala

hunc de locustis. b Et residuum bruci comedit rubigo. c Confusi sunt agricolae. frustrati spe sui laboris. d Calauerunt vinitores. sicut e contrario solent cantare in abundantia vindemie. e Accingite vos. hanc dicitur inducat sacerdotes spaliter ad lamentum dicent. Accingite vos. i. c. i. litigis i signu bunt liatdis cora deo: et subdit causa. d Quonia interit de vomo dei. et exponat vt s. e Sanctificate ie iunium. i. disponite vos ad deuote abstinedu. f Accingite cetuz. vt et p cib mltor impe trez diuina demetia: id subdit. g Et clamate ad dnm a a. In bebreo est vna dictio z sonat sic. aba et e interiecto colctis. b Quia. ppe e dies dnta. dies sivei dicte inferende: et id manebat ppha ad dnt clamare: vt saltez tparet rigoz sue iusticie. i Et quasi vastitas a potente vent et. f. a deo cui vni dicatio impediri potest nisi p suam clementiam. k Nunquid zc pierut alimeta. i. c. i. to perient. l De vomo dei vstri leticia z exultatio. qz leuite no catabat castica leticie sed magis lametationis pro miseria terre. m Compu truerut iumeta in stercore suo. qz

ste comedit bruc? z residuum bruci comedit rubigo. Ergo scimini ebrj flete z vlulate oes q bibit vinu in dulcedine: qm perijt ab ore vfo. Sens em ascendit sup terza mea fortis: z innuerabilis. Bentes et vt tentes leonis: z molares et vt cature leonis. Posuit vinea i desertu: z sicu mea decorticauit. Mudas spoliavit ea z piccit: albi facti sut rami ei. Plage qsi virgo accincta sacco: sup viru pubertatis sue. Perijt sacrificiu z libatio de vomo dnt: luxerut sacerdotes ministri tmini. Depopulata e regio luxit hum? quonia teua statu e triticu. Confusu e vinu. z elanguit oleu. Confusi sut agricolae: vlulauerut vinitores sup frumento vino z hordeo: qz perijt messis agri. Vinea confusa est: z ficus elanguit. Malo granatu z palma z malu z omnia ligna agri auerut quia pfusum est gaudiuz a filijs hominu. Accingite vos et

ppter sterilitatem terre no habebant strameta ad sufficiendum eis. n Demolita sunt horrea. i. pnta in horreis. o Dissipate sut apotheca. i. consumpta sunt que erat reposita p victu. p Quid ingemu. aial zc: ruder Quia no e pascua eis. oia ei vrentia fuest corrosa. Ideo exclamat ppheta dices. q Ad te dnt clamabo. in oratione p subleuatione nre miserie. r Quia ignis pmedit speciosa deserti. Ign e aut z ignis flama z vocat ventu vrent e segetes rubiginante: z etia eruca: brucum et locustam. q ex sua corrosione ita reddebant vegetabilia arida acsi cucurissent ibi ignis z flama. s Et bestie agri siluestres. t Quasi area sitiens ymbrem. i. desideras v Suspererunt ad te. p sitis lassitudine: id sequit. x Qm ericcati sunt fontes. ex vebemeta venti vrentis siccitate causatis. In ca. primo iohelis vbi dicit us postilla. Primum est quibus pphetauerit zc.

tenastatu est triticum: p quatuor plagas supradictas. a Confusi sunt agricolae. frustrati spe sui laboris. b Calauerunt vinitores. sicut e contrario solent cantare in abundantia vindemie. z ex hoc pz lra sequens. c Accingite vos. hanc dicitur inducat sacerdotes spaliter ad lamentum dicent. Accingite vos. i. c. i. litigis i signu bunt liatdis cora deo: et subdit causa. d Quonia interit de vomo dei. et exponat vt s. e Sanctificate ie iunium. i. disponite vos ad deuote abstinedu. f Accingite cetuz. vt et p cib mltor impe trez diuina demetia: id subdit. g Et clamate ad dnm a a. In bebreo est vna dictio z sonat sic. aba et e interiecto colctis. b Quia. ppe e dies dnta. dies sivei dicte inferende: et id manebat ppha ad dnt clamare: vt saltez tparet rigoz sue iusticie. i Et quasi vastitas a potente vent et. f. a deo cui vni dicatio impediri potest nisi p suam clementiam. k Nunquid zc pierut alimeta. i. c. i. to perient. l De vomo dei vstri leticia z exultatio. qz leuite no catabat castica leticie sed magis lametationis pro miseria terre. m Compu truerut iumeta in stercore suo. qz

plagite sacerdotes: vlulate ministri altaris. Ingredimini cnbate in sacco ministri mei: quonia interit de vomo dei vestri sacrificiu z libatio. Sanctificate ieiunium: vocate cetum congregate senes oes hitatores terre i vniu vestri: z clamate ad dnt a a diei: quia ppe e dies dnt: z quasi vastitas a potente veniet. Nunquid no coraz oculis vestris alimeta perierunt: de vomo dei vri leticia z exultatio. Compu truerunt iumeta in stercore suo. Demolita snt horrea: dissipate sunt apotheca: qm confusu e triticu. Quid ingemu it aial: mugierut greges armenti. Quia n e pascua eis Sed z reges pecor dispierunt. Ad te domine clamabo: quia ignis comedit speciosa deserti: et flama succedit omnia ligna regionis. Sed et bestie agri quasi area sitiens ymbrez: suspererut ad te: quonia ericcati snt fontes aquaru: et ignis deuorauit speciosa deserti.

ppter sterilitatem terre no habebant strameta ad sufficiendum eis. n Demolita sunt horrea. i. pnta in horreis. o Dissipate sut apotheca. i. consumpta sunt que erat reposita p victu. p Quid ingemu. aial zc: ruder Quia no e pascua eis. oia ei vrentia fuest corrosa. Ideo exclamat ppheta dices. q Ad te dnt clamabo. in oratione p subleuatione nre miserie. r Quia ignis pmedit speciosa deserti. Ign e aut z ignis flama z vocat ventu vrent e segetes rubiginante: z etia eruca: brucum et locustam. q ex sua corrosione ita reddebant vegetabilia arida acsi cucurissent ibi ignis z flama. s Et bestie agri siluestres. t Quasi area sitiens ymbrem. i. desideras v Suspererunt ad te. p sitis lassitudine: id sequit. x Qm ericcati sunt fontes. ex vebemeta venti vrentis siccitate causatis. In ca. primo iohelis vbi dicit us postilla. Primum est quibus pphetauerit zc.

Uerba hieronymi in hoc prologo posita san e intel lecta no strariane verb suis in epistola ad pauli nu put postillatoz estimare videf. Pro q scienduz q scdm qd ponit hierony. in hoc plogo tpa in qb pphetauit iohel eadem sunt tpb in quibus oleas pphetauit

Tez in dieb' ozie ioathan' achaz' zc. Sed oleas sepe noiat ephraim z samaria: ad designandūq' ibi loquit' de decē tribub': quaz civitas metropolis erat samaria: z prim' rex scz hieroboā fuit de tribu ephraim: z qñq' noiat iudā et s'lm vt designet q' ibi loq' de duab' tribub'. S'z p'pbeta iste iobel l'z ista que p'betavit p'sertim de eruca z bruco zc in tota terra israel s. xij. tribuū p'rigit se intelligant nūq' tñ in sua p'betia fecit mentionē de decem tribub'. s. noimando ephraim v' samaria sic ozeas sed solū iudā syon z i'rlm: vtz currenti p' totā suā p'betiam: z ideo cū dicit hiero. i' p'logo sup hunc p'betā q' ad tribuz iuda et i'rlm

p'betavit: nullā oīno faciens de x. tribubus mentionē intelligendū est q' in tota sua p'betia nō noiauit ephraim nec samaria nec aliquid b'mōi ad decem trib' tñ p'riens. Q' aut dicit in eplā ad paulinuz q' iobel describit terrā. xij. tribuū eruca bruco zc. vastatā z p'sumptā. intellegendū est q' hec vastatio ad totā terrā. xij. tribuū se extēdit: licet non nominasset samaria z ephraim z b'mōi. Q' aut ista p'rigissent etiā in terra decē tribuū satis p'tz ex eo q' allegat in postilla ex bystoria. iij. Reg. An q' postillator p'cludit q' de dictis hiero. parū videt tenendū in p'posito manifestū est min' rōnabiliter esse dictū.

In eodē capitulo vbi dicit in postilla. Similit' scdm dictum.

Secundū dictū seu scda expositio nō videt rōnabiliter improbari in postillatore. Nā bruta aialia inueniunt in sacra scriptura designari noib' hoim p'sertim sub noibus collectiuis: p'pter certas eoz actōnes seu p'prietates: quibus hominib' assimilant: vt cum dicit p' uer. xxx. Formice populus infirmus. Lepuscul': plebs inualida. ideo cum d' hic. Sens em ascendit super terrā meā. Similiter populus fortis: z b'mōi bene potest intelligi de locusta que ascendit ordinatē sicut acies i bello. An puer. vbi supra. Locusta regē non habet. s' egreditur p' turmas. Facit etiā p' ista expositōne scda qz in multis locis loq'ndo p'pbeta de ista gente p'lo vel exercitu: adiungit hoc aduerbiū similitudinis. s. quasi. vt cū d' Quasi aspectus equoz aspect' eoz: z quasi equites sic currūt. Manifestū est: aut q' in exercitib' chaldeoz: assyrioz: et b'mōi: veri eques erat et veri equites: z sic non debebant noari p' similitudinē sed p' essentia et realitatem. Similiter q' dicit. Velut p'ls fortis preparatus ad p'lium: z q' erant viri bellatores et b'mōi. An hec scda expositio videtur planior q'ntum ad sensum literalem. Si aut querat sensus figuratiuus qd tñ nō est p'sentis speculatiōnis: per erucā notat libido: per locustam inanis gloria: p' brucoz ingluuiēs ventris: z p' rubiginēz ira: p' h'c habet in glosa vbi multa alia figuratiua circa hoc traduntur.

Replica.

In primo capitulo iobelis postill. inq'rens q' b' iobel p'phauerit oñdit b'f'm Hieronymū. varie loq' in p'logo huius p'pbete: z ad paulinuz de oib' sacre scripture libris: p'sequens eius dicta declinat. Sed burgen. saluans beatū hiero. a contradictione z bene dicit quedam que non videntur vera: dicit nanq' de regno duodecim tribuuz nulla fiat specialis mentio i tota p'betia iobelis cuius falsitas videri potest. Nam sicut regnū

Ca. ij.
Quante tuba in syon: plulate in monte sancto meo. Conturbent oēs hitatores terre: qz venit dies dñi. qz ppe est dies tenebrarum z caliginis: dies nubis z turbinis. Quasi mane expansus sup montes populus multus z fortis. Si-

decem tribuū designatur per ephraim z samariam: ita etiam in libris Reg. iij. z iij. z paralipo. ij. deces tribus significantur per regnum israel: quia post recessū decem tribuum a regno roboam: semper regnū israel in scriptura est distinctum contra regnum iuda. Nūc

milis ei nō fuit a principio z post eū nō erit vsq' in annos generationis z generationis. An facies ei' ignis voras: z p' euz exurens flamma. Quasi hort' voluptatis terra corā eo: z post euz solitudo deserti: neq' ē qui fugiat eū. Quasi aspect' eq'z aspect' eoz: z q' equi-

autem in tercio capitulo iobel dicitur loquitur de vtroq' dicens Cum cōuertero captiuitatem iuda z israel. et infra. Vocat deus hereditatem suam israel. Et ca. ultimo iobel distinguit inter illa duo regna dicens. Dominus de syon rugiet z de hierusalem dabit vocem suam z dominus spes

populi z fortitudo israel zc. patz igitur q' per falsū n' titur defendere beatum hiero. qui non indiget sua defensione: quia postill. beati hiero. non improbat sed defendit: z nō immozatur nec curat p'pter rationes quas ponit de vidua in israel zc. que vide in postill. Nec p' deranda est replicatio burgen. contra postill. quia dicit de metaphozis quib' homines significantur p' bestias z cōhuerfo: tales em transumptōnes ad dispositionem non pertinent.

Capitulum. ij.

Quante. Dic p'nter inducit p'pbeta ad lamentū p' vastatione terre scienda p' quoz regna supra dicta dicens. a. Canite. filij: nō canticū leticie s' tristicie: ideo subditur. Plulate zc. b. Conturbentur omnes habitatores terre. i. totius iudee. c. Quia venit dies domini. i. tempus sue vltionis. d. Quia prope est dies tenebrar' zc. i. t'pus multar' miseriarum et calamitatum: quod potissime babz locum in prima destructione templi per chaldeos: et secunda p' romanos: z in ei' p'phanatōne p' grecos: q'ndo antiochus abominandū idolū posuit in templum dei. j. Mach. ca. j. e. Quasi mane expansum. mane est principium diei: que cum incipit lucescere sup terram statim expanditur sup totam terram ab oriente in occidentem. z in hoc notat exercituum multitudinem: qui de quatuor regnis supradictis venerūt cōtra iudeam. f. Similis ei nō fuit. q'libet em in aliqua conditōne excessit alios v'pote populus assyriorum in cupiditate: chaldeoz in ferocitate. grecoz in doloitate: plus em nocuit hoc regnum iudeis doloitate q' potestate: vt patet. j. z. ij. Machabeoz. Romanorum sō in potestate: propter quod illud regnū vocatur ferreum. Dan. ij. capitulo. quia sicut ferum domat omnia ita regnum romanorū domauit alia regna. g. Ante faciem eius ignis vorans. quia p'mo ingressu iudee comburebant villas nō claufas: fugiētibus inde habitatoribus. h. Et post euz exurens flamma. quia habita victoriā cōburebat ciuitates multas: z maxime populus chaldeoz et romanor' qui combusserunt z templum. i. Quasi hortus voluptatis terra coram eo. i. erat pulcra z plena fructibus bonis ante aduentum cuiuslibet exercitus. k. Et post eum solitudo deserti. quia in recessu suo dimittēbant terram vastatam. l. Neq' est qui effugiat eū. i. pauci poterāt effugere p'pter p'sequentiuz velocitatem: ideo sequitur. m. Quasi aspectus equoz velociter currentium. n. Et quasi equites si currentes s' pedites. o. Sicut sonitus quadrigar' zc. in hoc etiā notatur multitudo aduersarior' ex magis sonitu

qui calabat ex fragore armorum et in cessu turbarum. p. Clut ipsi fortis et prepatas ad prelium. i. muniti omni genere armorum. q. A facie eius cruciabuntur populi. s. ex solo aspectu. r. Omnis vul. redigen. in ollam in olle nigredine ex anxietate et ex fumo. pcedete ex igne accenso ab eis p oia loca iudee. s. Sicut fortes currēt nō impediri armorum pondere. r. Quasi viri bellatores. i. exercitati in arte bellandi.

Ascen. mu. idē ad civitates occupandum. r. Viri in vīs su. grad. rē. i. ita ordiate incedēt q n̄ nimis sepabunt ab invicem nec nimis coniungēt. Dicit em̄ vegeti libro de re militari q ista ē optima dispositio bellantium: ita q p nimiam separatorum aduerfariorum nō ingrediuntur acie: r p nimiam coniunctionem unus nō impediat alium ad invadendam aduerfarios. y. S. 2 p fenestras cadēt r nō demolent. i. si contingat eos p fenestras domorum intra caderent ledentur inde. In hebreo tñ habet. In armis stabūt et vtile nō querent. i. non querent divitias principaliter interficere hoies: r hec videt verior littera: q de fenestris sequit. q. Per fenestras intra. q si fur. i. ita latenter q exites intra sibi de defensione nō poterant puidere. a. A facie eius tremuit terra. i. homines in terra habitantes. b. Moti sunt celi. i. angeli q sūt ciues celestes. Angeli. n. ad custodiā diuersarū gentium deputati pugnant ad invicē p gentibus sue custodie commissis vt habet Dan. x. quam pugnam exponit dionysius etiā d bonis angelis: tñ hec pugna est inter eos sine discordia: vt ibidē plenius dicitur: et h̄ pugna vocat hic motio celoz. c. Sol r luna obtenebrati sunt. locutio metaphorica p quā intelligit hominum tribulatio magna: eo modo loquendi quo dicitur etiam vulgare r tps nubilū tenebrosuz: vñ dicit poeta. Cū fueris felix multos nūerabis amicos. Tempa si fuerint nubila solus eris. d. Et dñs dedit vocem suā mittendo iudeis terrore. e. Ante facie exercit sui eo q erāt executores diuine iusticie: licet hoc facerēt ini qua voluntate: vt frequenter dictū est s. in esaiā r bieremia. f. Quia multa sūt nimis castra eius. quilibet em̄ dictoz exercitū fuit valde magnus in multitudine r fortitudine. g. Magnus em̄ dies domini. s. in ostensione sue vindicte: ideo subdit. h. Et q̄s sustinebit eum. quasi diceret. ppheta: non poterimus sustinere: r hoc maxime apparuit i civitatis r templi destructione. primo p chaldeos: r scdo p romanos.

Ascen. mu. idē ad civitates occupandum. r. Viri in vīs su. grad. rē. i. ita ordiate incedēt q n̄ nimis sepabunt ab invicem nec nimis coniungēt. Dicit em̄ vegeti libro de re militari q ista ē optima dispositio bellantium: ita q p nimiam separatorum aduerfarios nō ingrediuntur acie: r p nimiam coniunctionem unus nō impediat alium ad invadendam aduerfarios. y. S. 2 p fenestras cadēt r nō demolent. i. si contingat eos p fenestras domorum intra caderent ledentur inde. In hebreo tñ habet. In armis stabūt et vtile nō querent. i. non querent divitias principaliter interficere hoies: r hec videt verior littera: q de fenestris sequit. q. Per fenestras intra. q si fur. i. ita latenter q exites intra sibi de defensione nō poterant puidere. a. A facie eius tremuit terra. i. homines in terra habitantes. b. Moti sunt celi. i. angeli q sūt ciues celestes. Angeli. n. ad custodiā diuersarū gentium deputati pugnant ad invicē p gentibus sue custodie commissis vt habet Dan. x. quam pugnam exponit dionysius etiā d bonis angelis: tñ hec pugna est inter eos sine discordia: vt ibidē plenius dicitur: et h̄ pugna vocat hic motio celoz. c. Sol r luna obtenebrati sunt. locutio metaphorica p quā intelligit hominum tribulatio magna: eo modo loquendi quo dicitur etiam vulgare r tps nubilū tenebrosuz: vñ dicit poeta. Cū fueris felix multos nūerabis amicos. Tempa si fuerint nubila solus eris. d. Et dñs dedit vocem suā mittendo iudeis terrore. e. Ante facie exercit sui eo q erāt executores diuine iusticie: licet hoc facerēt ini qua voluntate: vt frequenter dictū est s. in esaiā r bieremia. f. Quia multa sūt nimis castra eius. quilibet em̄ dictoz exercitū fuit valde magnus in multitudine r fortitudine. g. Magnus em̄ dies domini. s. in ostensione sue vindicte: ideo subdit. h. Et q̄s sustinebit eum. quasi diceret. ppheta: non poterimus sustinere: r hoc maxime apparuit i civitatis r templi destructione. primo p chaldeos: r scdo p romanos.

Ascen. mu. idē ad civitates occupandum. r. Viri in vīs su. grad. rē. i. ita ordiate incedēt q n̄ nimis sepabunt ab invicem nec nimis coniungēt. Dicit em̄ vegeti libro de re militari q ista ē optima dispositio bellantium: ita q p nimiam separatorum aduerfarios nō ingrediuntur acie: r p nimiam coniunctionem unus nō impediat alium ad invadendam aduerfarios. y. S. 2 p fenestras cadēt r nō demolent. i. si contingat eos p fenestras domorum intra caderent ledentur inde. In hebreo tñ habet. In armis stabūt et vtile nō querent. i. non querent divitias principaliter interficere hoies: r hec videt verior littera: q de fenestris sequit. q. Per fenestras intra. q si fur. i. ita latenter q exites intra sibi de defensione nō poterant puidere. a. A facie eius tremuit terra. i. homines in terra habitantes. b. Moti sunt celi. i. angeli q sūt ciues celestes. Angeli. n. ad custodiā diuersarū gentium deputati pugnant ad invicē p gentibus sue custodie commissis vt habet Dan. x. quam pugnam exponit dionysius etiā d bonis angelis: tñ hec pugna est inter eos sine discordia: vt ibidē plenius dicitur: et h̄ pugna vocat hic motio celoz. c. Sol r luna obtenebrati sunt. locutio metaphorica p quā intelligit hominum tribulatio magna: eo modo loquendi quo dicitur etiam vulgare r tps nubilū tenebrosuz: vñ dicit poeta. Cū fueris felix multos nūerabis amicos. Tempa si fuerint nubila solus eris. d. Et dñs dedit vocem suā mittendo iudeis terrore. e. Ante facie exercit sui eo q erāt executores diuine iusticie: licet hoc facerēt ini qua voluntate: vt frequenter dictū est s. in esaiā r bieremia. f. Quia multa sūt nimis castra eius. quilibet em̄ dictoz exercitū fuit valde magnus in multitudine r fortitudine. g. Magnus em̄ dies domini. s. in ostensione sue vindicte: ideo subdit. h. Et q̄s sustinebit eum. quasi diceret. ppheta: non poterimus sustinere: r hoc maxime apparuit i civitatis r templi destructione. primo p chaldeos: r scdo p romanos.

tes sic currēt Sicut sonit⁹ q̄ drigaz sup capita mōtin⁹ exiliēt: sicut sonitus flame ignis deuorātis stipulā velut pplus fortis pparat⁹ ad preliū. A facie eius cruciabunt⁹ ppli oēs vultus redigent⁹ i ollā. Sic fortes currēt q̄si viri bellatores ascēdent murū. Viri in vīs suis gradient: r n̄ declinabūt a semitis suis. Unusquisqz fratrem suuz nō coartabit: singli in calle suo ambulant. Sed r p fenestras cadēt r n̄ demolient. Urbē in grediēt: i muro currēt. Dominos pscendēt: p fenestras intrabūt q̄i fur. A facie eius tremuit terra: moti sūt celi. Sol r luna obtenebrati sūt: r stelle retraxerūt splēdo rē suā. Et dñs dedit vocem suā: an̄ facie exercit sui: qz mlta sūt nimis castra eius qz fōtia r faciētia vbi e⁹. Da

Ascen. mu. idē ad civitates occupandum. r. Viri in vīs su. grad. rē. i. ita ordiate incedēt q n̄ nimis sepabunt ab invicem nec nimis coniungēt. Dicit em̄ vegeti libro de re militari q ista ē optima dispositio bellantium: ita q p nimiam separatorum aduerfarios nō ingrediuntur acie: r p nimiam coniunctionem unus nō impediat alium ad invadendam aduerfarios. y. S. 2 p fenestras cadēt r nō demolent. i. si contingat eos p fenestras domorum intra caderent ledentur inde. In hebreo tñ habet. In armis stabūt et vtile nō querent. i. non querent divitias principaliter interficere hoies: r hec videt verior littera: q de fenestris sequit. q. Per fenestras intra. q si fur. i. ita latenter q exites intra sibi de defensione nō poterant puidere. a. A facie eius tremuit terra. i. homines in terra habitantes. b. Moti sunt celi. i. angeli q sūt ciues celestes. Angeli. n. ad custodiā diuersarū gentium deputati pugnant ad invicē p gentibus sue custodie commissis vt habet Dan. x. quam pugnam exponit dionysius etiā d bonis angelis: tñ hec pugna est inter eos sine discordia: vt ibidē plenius dicitur: et h̄ pugna vocat hic motio celoz. c. Sol r luna obtenebrati sunt. locutio metaphorica p quā intelligit hominum tribulatio magna: eo modo loquendi quo dicitur etiam vulgare r tps nubilū tenebrosuz: vñ dicit poeta. Cū fueris felix multos nūerabis amicos. Tempa si fuerint nubila solus eris. d. Et dñs dedit vocem suā mittendo iudeis terrore. e. Ante facie exercit sui eo q erāt executores diuine iusticie: licet hoc facerēt ini qua voluntate: vt frequenter dictū est s. in esaiā r bieremia. f. Quia multa sūt nimis castra eius. quilibet em̄ dictoz exercitū fuit valde magnus in multitudine r fortitudine. g. Magnus em̄ dies domini. s. in ostensione sue vindicte: ideo subdit. h. Et q̄s sustinebit eum. quasi diceret. ppheta: non poterimus sustinere: r hoc maxime apparuit i civitatis r templi destructione. primo p chaldeos: r scdo p romanos.

incipit denūciare consolatoria: r qz actus actiuoz sunt in patiente r dispositio nō pmo inducit pplim ad debitā dispositionē: scdo denūciat diuiaz consolatoriaz: ubi. Zelat⁹ est. Debita hō dispositio ad pceptōez diuine consolationis est veritas piue r p̄ritōnis: Math. v. Beati qui lugēt q̄si

gn⁹ ei dies dñi r tribul⁹ vald⁹ Et q̄s sustinebit euz. Nūc ḡ dicit dñs. Conuertimini ad me i toto corde v̄ro: in ieiunio r fletu r i plāctu. r scidite corda v̄ra r nō vestimēta v̄ra. Et conuertimini ad dñz deū v̄m: qz benign⁹ r misericors ē: patiens et multe misericordie et p̄stabil⁹ sup malicia. Quis scit si puerat⁹: r ignoscat: r relinqt p se benedictionē. Sacrificium et libamē dño deo n̄ro. Canite tuba in syon: sanctificate ieiuniū vocate cetū: pgregate pplim: sanctificate eccliaz: coadunate senes pgregate puulos: r sugētes vbera. Egrediat sp̄sus de cubili suo: et sponsa de thalamo suo. In vestibulū et altare plorabūt sacerdotes ministri dñi: et dicēt. p̄ce dñe p̄ce pplō tuo: r ne des hereditatē tuā i obprobriū: vt

peccata cōdonando. Quis scit si conuertat et ignoscat rē. Sp̄s sanctus em̄ tangit corda pphetarū s̄m sūt arbitriū plus r min⁹: et ideo aliqui p eos denūciat sic penas futuras: q licet tñc sint certi q talis reuelatio ē a deo tñ ad huc ignorat aliqui vtrū sit ppheta p̄destinatōis q sp̄s impletur: vel solū p̄minatōis: que ppter penitentiā impeditur: sicut ionas dixit. Ad huc. xl. dies et n̄imie subuertetur. et tunc ignorauit q hoc esset impediendum ppter penam n̄imicitiaz: et sic ista ppheta de plagis supra positis ignorabat: r ideo verbū istud. Quis scit rē. non dicit in p̄sona dñi: qui certitudinalit̄ cognoscit oia futura: s̄ in p̄sona pphete. r. Et relinquat p se b̄ndictōez. id est suā gr̄am in beneficiis t̄p̄alibus r sp̄ualibus. y. Sacrificiū r libamē dño deo n̄ro. subintelligit: fiat ad placandum ei irā. 3. Canite tuba in syon. ad populi conuocatiōez. 3. Sanctificate ieiuniū. p carnis mortificationē. b. Vocate cetū rē. i. omnes vtriusqz sexus r etatis: vt ex eoi afflictōne r deprecatiōne citi⁹ placetur deus: et hoc modo fecerūt n̄imie iōne. iij. c. Egrediat sponsus rē. q. nō est tps vacandi amplexib⁹ s̄ luctibus. d. In vestibulum. s. templi. e. Et altare. scilz hoc locustis. f. Plorabunt sacerdotes. cum lachrymis et deuote deprecantes. g. Parce domine parce populo tuo. a pena quam demeruit pro suo peccato. h. Et ne des hereditatem tuā. i. iudeaz: que dicitur dei hereditas ratiōne supra dicta capitulo primo. i. In obprobriū scilicet seruitutē gentibus alienis: ideo subditur. k. Et dominetur eis nationes. Ex hoc patet quod sup̄ predictum est. scilicet q iobel nō solum pphetauerat de

ipsi consolabunt: ideo dicitur in p̄sona dñi. k. Conuertimini ad me i toto corde v̄ro. i. veraciter et integraliter. l. In ieiunio rē. carnē affligēdo vt sp̄s ad deū eleuet m̄. Et scindi. cor. vestra. malas cogitatōez rescindēdo n̄. Et nō vestimēta vestra. mos erat iudeis i tristitia p̄sitis sua scindē vestimēta: vt patz iur pluribus locis veteri testamenti: s̄. Paz valz aut nihil nisi affit scissio cordis modo dicto. o. Et conuertimini ad dñm. ei⁹ misericordiā implorando. p. Quia benignus. in effectu. q. Et misericors est. in affectu: dicitur em̄ misericors. q̄ miserā alterius cordi accipit ad reuelandum. n. Patiens. conuersionē peccoz expectando. s. Et multe misericordie. circa p̄dignū puniendo. t. Et p̄sta.

peccata cōdonando. Quis scit si conuertat et ignoscat rē. Sp̄s sanctus em̄ tangit corda pphetarū s̄m sūt arbitriū plus r min⁹: et ideo aliqui p eos denūciat sic penas futuras: q licet tñc sint certi q talis reuelatio ē a deo tñ ad huc ignorat aliqui vtrū sit ppheta p̄destinatōis q sp̄s impletur: vel solū p̄minatōis: que ppter penitentiā impeditur: sicut ionas dixit. Ad huc. xl. dies et n̄imie subuertetur. et tunc ignorauit q hoc esset impediendum ppter penam n̄imicitiaz: et sic ista ppheta de plagis supra positis ignorabat: r ideo verbū istud. Quis scit rē. non dicit in p̄sona dñi: qui certitudinalit̄ cognoscit oia futura: s̄ in p̄sona pphete. r. Et relinquat p se b̄ndictōez. id est suā gr̄am in beneficiis t̄p̄alibus r sp̄ualibus. y. Sacrificiū r libamē dño deo n̄ro. subintelligit: fiat ad placandum ei irā. 3. Canite tuba in syon. ad populi conuocatiōez. 3. Sanctificate ieiuniū. p carnis mortificationē. b. Vocate cetū rē. i. omnes vtriusqz sexus r etatis: vt ex eoi afflictōne r deprecatiōne citi⁹ placetur deus: et hoc modo fecerūt n̄imie iōne. iij. c. Egrediat sponsus rē. q. nō est tps vacandi amplexib⁹ s̄ luctibus. d. In vestibulum. s. templi. e. Et altare. scilz hoc locustis. f. Plorabunt sacerdotes. cum lachrymis et deuote deprecantes. g. Parce domine parce populo tuo. a pena quam demeruit pro suo peccato. h. Et ne des hereditatem tuā. i. iudeaz: que dicitur dei hereditas ratiōne supra dicta capitulo primo. i. In obprobriū scilicet seruitutē gentibus alienis: ideo subditur. k. Et dominetur eis nationes. Ex hoc patet quod sup̄ predictum est. scilicet q iobel nō solum pphetauerat de

vastatione terre p̄ r̄tica b̄rucū r̄c. vt dicit Ra. sa. q̄ nō ba-
 bent dominū sup hoies: s̄ etiā de vastatōib̄ futuris p̄ q̄-
 tud: regna supradicta q̄ successiue acceperūt dñiuz in iu-
 dea. ¶ Quare dicit in po. vbi ē de eoz. sic em̄ dixerūt
 gentiles p̄ vastatōez iudeoz derisorie insultantes: q̄ de
 eoz nō poterat eos
 saluare. m̄ Zelat⁹ ē rex. Dic̄ dñr
 p̄beta p̄dicat̄ diuī
 nā p̄solatōez r̄ pri-
 mo q̄tū ad multi-
 plicatōez in bonis
 sc̄do q̄tū ad vltio-
 nē de inimicis: ibi.
 Veruz quid mihi.
 Prima in duas: p̄
 mittit bona tpa-
 lia: sc̄do sp̄alia vt
 ex sc̄sibilib̄ ad itel-
 ligibilia reducant
 sc̄da: ibi. Et erit
 Circa primū p̄ va-
 statōe trenaſcenti-
 um p̄ erucā: brucū
 r̄c. denūciat fertili-
 tatē fructuū loq̄ns
 in p̄sona dñi. d.
 n̄ Ecce ego mit-
 tam vob̄ frumētuz
 r̄c. Dicit em̄ Rabi
 sa. q̄ post illā famē
 que fuit tpe ioram
 secuta est adeo ferti-
 litas magna. p̄c̄
 q̄ mulier q̄ cuz fi-
 lio pegriata fuerat
 in terre philistino-
 rum de p̄silio bel-
 sei reuerſa fuit i iu-
 deam fame transacta. iiii. Re. viij. ¶ Et nō dabovos
 vltra obprobriuz in gentibus. Tpe em̄ illius fame multi
 cogebantur exire de illa terra r̄ sustinere obprobria in ter-
 ra aliena. Sciendū tñ q̄ p̄ l̄vltimū intelligit̄ p̄petuitas
 sed aliq̄ t̄pis lōgitudō: sicut diffusius fuit dictuz sup illud
 Esai. ij. Non leuabit gens p̄tra gēte gladiū nec exercebū-
 tur vltra ad plū. ¶ Et cū qui ab aquilone ē p̄cul fa-
 cia m. i. regnū assyrioz: vt dicit aliqui: quia tpe ezechie fu-
 git confusibiliter de iudea. iiii. Reg. xix. Ra. sa. hoc expo-
 nit de cetu aſaliū predictoz. f. eruce bruci r̄ alioz: r̄ h̄ ma-
 gis p̄sonat l̄fe sequētī cū dicit. ¶ Et expellā eū in trā
 inuiam r̄ desertā. vbi nō est habitatio hoim. Sennacherib
 em̄ fugiens rediit in terrā suā ab hominib̄ habitatam.
 ¶ Faciē eius p̄tra mare orientale. istd̄ est mare mortuū
 q̄ terminat̄ ad orientālē angulū terre p̄missionis vsus
 desertum egypti: r̄ p̄ hoc insinuat̄ q̄ ille cetus erucarum
 brucoz r̄ alioz nō intraret iudeā: ex quo prima pars ha-
 beret aspectū ad extremū anguluz iudee. ¶ Et extre-
 ma ei⁹ ad mare nouissimū. i. magis elongabit̄ a terra ve-
 stra q̄ pars prima. ¶ Et ascendet fetoz eius r̄c. q̄ quā-
 do talia aialia moriunt̄ in magna multitudine: de putre-
 factōne surgit magnus fetoz r̄ aeris corruptio: sicut dicit
 biero. se vidisse in illa terra. Et hoc patet q̄ non loquitur
 hic scriptura de exercitu sennacherib ab angelo p̄cusso vt
 habet. iiii. Reg. xix. q̄ illa p̄cussio talis fuit q̄ corpora fue-
 rūt incinerata sub vestib̄ r̄ armis: de talibus aut̄ nō ascē-
 dit fetoz. ¶ Quia supbe egit. Per hoc arguit̄ alij ad
 cōtrariū. f. q̄ intelligat̄ de exercitu sennacherib: q̄ super-
 bia in bruco r̄ eruca r̄ talibus nō bz locum. Ad quod di-
 cendū q̄ licet virtutes et vicia non sint in brucis r̄ talib̄
 p̄prie: sunt tñ loq̄ndo large: sicut agnus dicit̄ mansuetus
 vulpis dolosus: r̄ equus recalcitrans et superbus: r̄ hoc
 modo dicit̄ de cetu locuste bruci et alioz q̄ supbe egit p̄
 excessu in corrōsione terrenāscētuz. Consequenter p̄sola-

dñent̄ eis natiōes. ¶ Quare
 dicit̄ i p̄p̄lis: vbi est de eoz
 zelat⁹ est dñs terrā suā: r̄
 pep̄cit p̄p̄lo suo. Et respon-
 dit dñs r̄ dicit̄ populo suo.
 ¶ Ecce ego mittā vobis fru-
 mētū r̄ vinū r̄ oleū: r̄ reple-
 bimini in eis: et non dabo
 vos vltra obprobriū in gen-
 tibus. ¶ Et eū q̄ ab aq̄lone est
 p̄cul faciā a vobis: r̄ expel-
 lam eū in terrā inuiā r̄ deser-
 tam. ¶ Faciē ei⁹ p̄ mare oriē-
 tale: r̄ extremuz ei⁹ vsq̄ ad
 mare nouissimū. ¶ Et ascē-
 det fetoz ei⁹: r̄ ascendet pu-
 tredo eius q̄ supbe egit.
 ¶ Noli timere terra: exulta et
 letare: quā magnificauit̄ to-
 min⁹ vt faceret. Nolite ti-
 mere aialia regiōis: q̄ ger-
 minauerūt speciosa deserti

tur habitatores terre b̄scētis. Noli timere terra r̄c.
 ¶ Aialia bruta. de terrenāscētū abūdātia: r̄ p̄sila
 ¶ Et filij syon exultate. nō p̄ dissolutōez s̄ p̄ deuotio-
 nē iō subdit̄. In dño r̄c. ¶ Quia de vo. iusticie
 i. doctozes accipiēdo singulare p̄ plurali: sicut Ero.
 viij. Venit mu-
 sca grauisima.
 Et vt dicit Ra.
 sa. Per h̄ intelli-
 gunt̄ p̄p̄be illi⁹
 t̄pis p̄lm̄ reuo-
 cantes ad bonū
 sc̄ziobel r̄ alij p̄
 pbete sibi otem
 peranei. f. belise
 us ionas: et alij
 plures s̄m̄ rabi
 sa. s̄m̄ dō biero.
 iobel p̄betavit
 tardius r̄ sic cō-
 t̄panei fuerūt si-
 bi osee esaias. r̄
 ceteri illius t̄pis
 In p̄cedentib̄
 tñ fecit̄ s̄m̄ dñm̄
 Ra. sa. q̄ videt̄
 mihi q̄tuz ad h̄
 dicere p̄babili⁹
 sicut tetigi p̄
 cipio h̄ p̄p̄he.
 ¶ Et descendē
 faciē ad vos s̄m̄
 br̄e. ad sc̄dit̄
 tē terre queniē-
 tē. ¶ Sicut
 in p̄ncipio. i. an-
 teq̄ fieret terra
 sterilis p̄ corrosi-
 onē eruce: bruci
 r̄ alioz. ¶ Et red. vo. annos q̄s come. lo. r̄c. i. tan-
 ta erit fertilitas q̄ recōpensabit̄ q̄ fuit sic corrosum.
 ¶ Fortitudo mea. q. d. illa corrosio fuit facta ex ordē
 ne iusticie mee. r̄ nō locustaz virtute. ¶ Et lauda-
 bitis nomē dñi dei v̄ri: q̄ fecit̄ mi-
 rabilita vobiscū. ¶ Et nō cō-
 fūdet̄ p̄p̄lis me⁹ i sempiter-
 nū: et scietis q̄ in medio is-
 rael ego suz. Et ego dñs de⁹
 v̄r: r̄ nō est amplius: et non

Et red. vo. annos q̄s come. lo. r̄c. i. tan-
 ta erit fertilitas q̄ recōpensabit̄ q̄ fuit sic corrosum.
 ¶ Fortitudo mea. q. d. illa corrosio fuit facta ex ordē
 ne iusticie mee. r̄ nō locustaz virtute. ¶ Et lauda-
 bitis nomē dñi dei v̄ri: q̄ fecit̄ mi-
 rabilita vobiscū. ¶ Et nō cō-
 fūdet̄ p̄p̄lis me⁹ i sempiter-
 nū: et scietis q̄ in medio is-
 rael ego suz. Et ego dñs de⁹
 v̄r: r̄ nō est amplius: et non

Capitulum. iij.

¶ Er̄t post bec. Dic̄ incipit̄ caplm̄ in hebreo: si-
 gnatio dō capituloz in biblijs n̄ris est frequē-
 ter defectiua. q̄ frequenter nō sequit̄ signatōz
 hebraicā: nec etiā h̄ero: vt p̄tz in antiquis biblijs s̄m̄
 biero. signatis. Postq̄ denūciauerat p̄beta p̄p̄lo ml-
 tiplicatōez in bonis t̄palibus: hic p̄n̄r idem denūciat̄
 in sp̄ialibus: r̄ quia v̄ctus testamētū p̄mittēbat tē-
 poralia: Esa. j. Si audieritis me bona terre comedet̄
 Nouum autē testamētū p̄mittit̄ sp̄itualia Da-
 t̄bei. iij. Denitentiam agite: appropinquabit̄ ei regnuz
 celozum: ideo p̄cedens p̄missio de tēpalibus fuit
 impleta tempore veteris testamēti: vt predictū est:
 ista dō tempore noui testamēti: vt videbitur. vñ et
 Ra. sa. dicit̄: q̄ istud est referenduz ad tempus futuz
 per quod intelligitur tempus messie quez dicit̄ ad huc
 v̄tuz: r̄ q̄ in tpe ei⁹ dabit̄ abūdantē sp̄iffantē q̄tuz
 ad donū p̄p̄he. r̄ ad alia multa mirabilia: r̄ q̄ grega-
 bit̄ oēs iudeos p̄ orbē d̄sp̄os r̄ subiugabit̄ eis oēs gē-
 tes terre. Et h̄ac s̄niaz applicat̄ ad p̄ntem l̄raz vsq̄ ad
 finē h̄ p̄p̄he. propter quod aliqui expozitores no-
 stri exponēt̄es hunc passuz de reditū captiuitatē baby-

ionice tpe q dat fuit spūa nō hie edre agdo r zacha
rie magis iudizat qm ad h q ipse. Dimittamus
sōt dictū Ra. fa. qm ad illō qd est falsitas. f. q xp̄c
lit ventur? et quēdā alia ad h pntia: r accipiam illud
qd est veritas. f. q passus iste sic ad tps xp̄i referendus
et fm hoc pars
ista i duas diui
dit: qz pūo pōni
tur id qd ē iā im
pletū in aduētū
xp̄i pūo: secūdo
qd restat implē
dū in aduētū se
cūdo: ibi. Et da
bo pdigia. Cir
ca pūmū scien
dū: q hāc sram
allegat Petrus
apla act. ij. cāq̄
impletā ad fr̄z
in missiōe spū
sancti die pēb.
sup aplos alios
qz credēs in si
gno visibili: pē
qd nō ē expōnē
da aliē ad sram
a catholicis vti
dēt: fm h dicit
tur. a Et
erit p̄ hēc. f. post
tps veteris testamēti. b Effundā spūm meū super
oēm carnē. qd exponit Ra. fa. sic. i. sup oēm boies. cu
lus erat cor tenerū ad modū carnis. i. nō obstinatū in
peccatis r fm hoc dī ezechiel. xxxv. Auferā cor lapsi
dum: de carne v̄ra r dabo vob cor carni. i. p deuotō
nem dispositū ad grām spūsancti: r talia erāt aploz
aliozq̄ discipuloz corda. vel aliter pōt dici.
c Sup oim. car. i. sup iudeos et gentiles indifferēter
fm qd h̄r. Act. r. ppter qd dicit ad Ro. x. Nō est disti
ctio iudei r greci. nāz idēz dñs oim diues in oīs qui
inuocāt eū abundantē dādo eis spūsanctū.
d Et p̄phetabūt filij v̄stri r filie v̄stre. i. indifferē
ter dabitur spūsanctus v̄triq̄ sexui: vnde r in die
pentē. inter apostolos erant mulieres fm qd dī Act. j.
Hi erant p̄seuerantes v̄nanimiter in oratōne eū mu
lieribus r Marie matre biesu. r statim subdī de spi
ritu sancti descensu. Et dum complerētur dies pentē
rosses r̄. Actuum. xij. dicitur. Erant antēz philippo
quatuo: filie v̄gines p̄phetantes. f. Iuuenes v̄
stri. id est hominibus cuiuslibet etatis dabitur spū
sanctus p̄phetie. e Somnia somniabūt. id est reue
latōnes diuinas in somniis habebunt: ad quas anima
est magis tunc disposita: ppter abstractionē ab ex
terioribus sensibus: vt plenius dixi in principio libri
psalmoz. g Et super seruos meos. In pri
mitiua enim ecclesia omnibus baptizatis dabat spū
sanctus in signo sensibili p̄r impositionem manu
um apostolorum. vt habetur Actuum. viij. r in pluri
bus alijs locis. Et ad huc omnib? baptizatis nisi obi
cem ponant datur gratia spūsancti: licet nō in signo
visibili. h Et dabo. Sic consequenter ponitur
quod restat ad implendum circa secundum christi ad
uentum. Aliqui tamen exponunt tanq̄ impletum in
primo aduentu: sed non videtur mihi q litera concor
det: ppter qd reducēdū est in grā ad tempus secun
di aduentus. Circa quod sciendū q christo ascenden
te in celū angeli appentes denūclauerūt ei? aduentuz
ad iudiciū dicentes. Actuum primo. Sic biesus q̄ as
sumptus est a vobis in celum sic veniet. scilicet ad iu
diciū: vt exponunt omnes doctores sancti. Datio vō
spūsancti in signo visibili fuit manifestatio christi
ad dexteram patris gloriificati. fm quod dicitur iobā

cōfundetur pplā mens inea
ternum. **Ca. iij.**

Erit p̄ h̄ effundaz
spūm meū sup oēm car
nē: r p̄phetabūt filij v̄ri et
filie v̄re. Senes v̄stri som
nia somniabūt: et iuuenes
v̄stri visiones videbunt.

Sed et super seruos meos
r ācillas in diebus illis effun
dā spūm meū r dabo pdigla
in celo r in terra sanguinez
et ignem et vaporem fumi
Sol cōuertē in tenebras.
r luna in sanguinē: ante
q̄ veniat dies dñi: magn⁹

nis. vij. Non dūz em erat spūsanctus: qz ihs non dūz
erat gloriificat⁹. Et id sicut angeli xp̄o ascendēte denūcia
uerūt aduentū eius ad iudiciū: sic iobel. p̄pha denūciauit
futuram missionē spūsancti in signo visibili statim denū
ciauit: tps futuri iudicij: r diuidit in duas ptes: qz primo

et horribilis. **E**t erit oīs
q̄ inuocauerit nomē dñi sal
uus erit: qz in monte syon:
et in iherlm erit saluatio: sic
dixit dñs: r i residuis quos
dñs vocauerit. **Q**uia ecce
i diebus illis r i tpe illo cum
puertero captiuitatē iuda
r iherlm p̄gregabo oēs gētes
r rēducā eas i vallem iosa
phat: et disceptabo cū eis
ibi super populo meo et he
reditate mea israel: quos
disperferunt in nationibus
et terram meam diuiserūt
et super populum meum

ponunt signa p̄ce
dētia iudiciū: scdo
iudicij exercitium:
ibi. Quia ecce. Cir
ca primū dī. Et da
bo pdigia r̄. ista
sūt terribilia signa
aduētū iudicij p̄
cedentia: prout ex
pressius dicitur de
ip̄is Math. xxij.
r Marci. xij. r Lu
ce. xij. Erūt signa
in sole r luna r stel
lis r̄. i. San
guinē. qz ante ad
uentum christi ad
iudiciū erit p̄secu
tio antichristi qua
effundet sanguis
innocentium.

Et ignē. f. con
flagrationis p̄cedē
tē aduentū iudicij.
Sol cōuertetur
in tenebras. nō h̄nt

rem sed fm apparentiā: qz abscondetur i lumen
in **E**t luna in sanguinem. similiter fm apparentiam si
cut cum patit̄ eclipsim rubea videtur. n̄ Anteq̄ ve
niat dies dñi. i. sui iudicij. o Magn⁹. qz oīs ibi cont
parebūt. p **E**t horribilis. f. peccatorib? r impijs actu.
n. petrus sic allegat. Et manifestus. qz tūc manifesta erūt
abscondita cordis nostri. q **E**t erit. nō tpe iudicij sed
an̄ p̄phete em̄ frequēter de vno tpe transeunt ad aliud.
r **O**mnis qui inuocauerit nomē dñi. fm qd dicit ad ro
manos. x. Corde em̄ credit ad iusticiā: ore autem p̄fessio
fit ad salutem. s **Q**uia in mōte syon r in iherlm erit sal
uatio. ibi em̄ saluator noster opatus est salutē p suā p̄di
cationem: r benedictam passionem. Pōt etiā hoc referri
ad futurum tempus antichristi quez dominus biesus in
terficiat iherusalem in monte oliueti cum magna p
te sibi adherentiū: et sic fidelibus nomen eius inuocanti
bus dicto mō erit saluatio a p̄secutione eius.
t **E**t in residuis. i. in illis qui decepti ab antichristo tūc
conuertentur ad christum. v **Q**uia ecce. Sic conse
quentur ponitur iudicij exercitiū cum dicitur. r **I**n
diebus illis. i. cito post antixpi p̄secutōnem. y **E**t cō
uertero captiuitatem iuda r hierusalem. i. iudeos ab an
tixpo deceptos: qui detecta falsitate eius per helyam et
enoch ad christum seruide p̄uertentur. z **C**ongrega
bo omnes gentes. in generali iudicio. a **E**t rēducam
eos in vallem iofaphat q̄ est inter mōtes oliueti r hieru
salē: nō q̄ ibi oīs capiantur: sed qz christus descendens
ad iudiciū apparebit in acre sup montē oliueti v̄n ascen
dit in celū: r iudicādi apparebūt circa illū locum: ita q̄ ali
qui erūt in valle iofaphat r aliq̄ circa. b **E**t discepta
bo ibi cū eis. i. oīdaz iudiciū meū iustū: qz tūc manifestā
bunt omib? merita r demerita oim: r sic q̄stus ad electos
r reprobos apparebit omnib? xp̄i iudiciū esse iustum.
c **S**up p̄lo meo r hereditate mea isrl. Ista hereditas ē
vniuersalis ecclesia seu p̄gregatio fidelīū a p̄io abel iusto
vsq̄ ad vltimū electū q̄ in fine mūdi nascitur? est: vt dicit
Greg. omel. vij. d **Q**uos disperferunt captiuando r
in exiliū mittēdo: sicut potissime p̄z de rōianis p tyrānos
in exiliū r captiuitatē miltōriēs r mltiplr missis. e **E**t
terā meā diuiserūt. f. Erā p̄missiōis quā saraceni diuiserūt
sibi: xp̄ianis inde p̄tin eieci p̄tin occisis. f **E**t sup p̄
pulū meuz misē. for. vt acciperent sibi p̄tes de mane p̄ij

A Et posuerunt pueri in p[ro]stibulo. abutentes pulcris iuuenibus in vicio p[ro]tra naturam. In heb. aut. b[er]. Et posuerunt puerum p[ro] expensis. Et accipit hic puerum p[ro] pueros i plurali. Frequenter enim legitur q[uod] iuvenes christiani ab infidelibus sunt venditi vt inde reciperent pecuniam. **b** Et puellam id est puellas.

c Vendiderunt p[ro] vino. i. vt de p[re]co haberet vinum et alia vitentia. Sciendum t[ame]n q[uod] no[n] soluz p[ro] istis peccatis co[n]denabuntur in vltio iudicio: s[ed] p[ro] oib[us] alijs. Ista t[ame]n sp[irit]u exp[re]ssum: q[uia] sunt p[ro] naturalem amorem et p[ro]passiones q[ue] inter omnes ho[m]ines debet esse. illa em[en] q[ue] sunt eiusdem sp[irit]u naturaliter adiuuic[em] p[ro]p[er]ant. et h[oc] m[od]o **Matth. xxy.** Saluator loques de co[n]denat[i]o[n]e impioru[m] et remunerat[i]o[n]e iustoru[m] soluz facit mentionem de opib[us] p[er]iculis et eoru[m] p[ro]p[er]is: quibus respon[s]i sunt vniuersaliter p[ro] oib[us] opib[us] bonis et malis.

d **A**erum. Supra p[ro]pheta denunciat multiplicat[i]o[n]es in bonis: hic p[ro]pheta denunciat vltionem de inimicis: et diuidit in duas p[ar]tes: q[uia] p[ri]mo denunciat vltio: scdo mundi p[ro]sumat[i]o[n]e: ibi. **C**onfurgat. Prima adu[er]sus duas: q[uia] p[ri]mo denunciat vltio quedam implenda t[em]p[or]e vete. testa. scdo alio t[em]p[or]e noui sicut dictu[m] est d[omi]no de duplici collat[i]o[n]e boni. scda: ibi. **C**lamate. Circa primu[m] sciendu[m] q[uod] tyru[m] et sydonu[m] et p[ro]bilistei erant iudeo[rum] vicini: p[ro]pter q[uod] debebat eor[um] miseriam p[ro]pati: et ip[s]i fuerunt mag[is] crudeles: q[uia] reges assyrio[rum] et chaldeo[rum] iuerunt et exercitauerunt p[ro] eos: p[ro]pter q[uod] eor[um] p[ro]p[er]it[i]o[n]e fit hic mentio sp[irit]ualis: cum d[omi]no in p[er]sona d[omi]ni. **d** **A**erum quid mihi et vobis r[ati]o. Dicit aut[em] se deus p[ro]secut[i]o[n]em pati in p[ro]p[ri]o ista r[ati]o[n]e aliq[ui]d bono[rum] q[ui] cu[m] malis affligebant et q[uia] iudei meruissent affligi et captiuari: t[ame]n isti iniqua voluntate exequabantur. **e** Nunquid vltio[n]em vobis reddetis mihi. q. d. no[n]: q[uia] vobis no[n] nocui sed bene feci. **f** **E**t sicut iudicimini. s[ed] in intentione v[est]ram mala. **g** **C**ito velociter reddam vicissitudinem. i. pena[m] debitam. Ipsi em[en] p[ro]p[ri]i p[ro] captiuitate iudeo[rum] satis cito fuerunt debellati et captiuati. **h** **A**rgentum effi meum et aurum tulistis. in destruct[i]o[n]e enim hierusalem et iudee isti habuerunt partes in preda. **i** **E**t desiderabilia mea et pulcherrima. i. ornamenta meo cultui deputata. **k** **V**ntulistis in delubra vestra. ad ornandum loca idolorum. **l** **E**t filios iuda r[ati]o. quia p[ar]tes sua[m] de m[er]it[i]s v[est]re diderunt grecis: quia p[ro] mare portauerunt eos longe. **m** **E**cce ego suscitabo eos r[ati]o. quod fuit impletum tempore cyri qui dedit licentia[m] iudeis redendi: et ad hoc exequendu[m] misit nuncios et literas p[ro] totum imperiu[m] suum in quo erant loca saltem aliqua ad que mercatores greci duxerant ad vendendu[m] m[er]it[i]a. Et conuertam retributione[m] v[est]ram. inferendo vobis simile pena[m]. **n** **E**t vendam filios v[est]ros in seruos. **o** **E**t filias v[est]ras. in ancillas. **p** **I**n manib[us] filio[rum] iuda. i. p[ro] manus eoru[m]: q[uod] dicunt aliqui impletu[m] fuisse in liberatione iudeo[rum] de babilonica captiuitate: q[uia] secum adduxerunt de babilone plures gentiles et illos postea vendiderunt. sed hoc no[n] videt

miserunt sorte. **A** Et posuerunt pueri in p[ro]stibulo: **b** et puellam vendiderunt p[ro] vino vt biberent. **C**lerum quod mihi et vobis tyru[m] et sydon et o[mn]is terminus palestinorum: **N**unquid vltio[n]em vobis reddetis mihi. **E**t sicut iudicimini vos p[ro]tra me: **C**ito velociter reddam vicissitudinem vobis sup[er] caput v[est]rum. **A**rgentum enim meum et aurum tulistis et desiderabilia mea: et pulcherrime intulistis in delubra v[est]ra. **E**t filios iuda et filios israhel vendidistis filijs grecorum. vt longe faceretis eos de finibus suis. **E**cce ego suscitabo eos de loco: in quo vendidistis eos: et conuertam retributionem v[est]ram in caput v[est]rum. **E**t vendam filios v[est]ros

conuenienter dictu[m]. q[uia] gentiles qui venerunt cu[m] eis de babilone venerunt voluntarie salt[em] p[ro] maiori p[ar]te et erant ad iudaismu[m] p[ro]uersi: sicut dictum fuit. **i**. **E**sdre. **P**reterea illi erant babilonij et no[n] tyru[m] sydonij: et p[ro]bilistei de quibus hic agitur. **E**t ideo videtur melius dicendum

et filias v[est]ras in manibus filio[rum] iuda: et venudabunt eos sabelis g[er]i longinq[ue]: q[uia] d[omi]nus locut[us] e[st]. **C**lamate h[ic] in g[er]itibus: **S**anctificate bellum: **S**uscitate robustos. **A**scendant accendant o[mn]es viri bellatores: **C**oncidite aratra v[est]ra in gladios et ligones v[est]ros in lanceas. **I**n firmus dicat: q[uia] ego fortis sum. **E**rupite et venite o[mn]es g[er]es de circuitu: et congregamini. **I**bi occubere faciet d[omi]nus robustos tuos. **C**onfurgat et ascendant g[er]es in vallē iofaphat: q[uia] ibi sedebat vt iudicet o[mn]es g[er]es in circuitu. **M**ittite falces: q[uia] quoniam maturaui messis. **V**enite et descendite: quia plenus e[st] torcular. **E**xuberant

hoc fuisse impletum postea t[em]p[or]e machabeo[rum]: q[uia] pugnantes p[ro] duces antiochi frequenter eos debellauerunt: et multa m[er]it[i]a inde vendiderunt: inter q[ue] plura fuerunt de istis locis: vt de et inter duces debellatos a iudeis ponit cedebeus dux maritimus: tyrus aut[em] et sydon et p[ro]bilistea sunt loca maritima.

Q **C**lamate. **H**ic ponit alia vltio implenda t[em]p[or]e noui testam[en]ti: et dicunt aliqui q[uod] erit vltio finalis iudicij: sed litera videt diffinire quia dicit hic. **S**anctificate bellum suscite robustos: q[uia] in finali iudicio no[n]

congregabuntur gentes ad bellandu[m]: sed ad penas et p[re]mia recipiendu[m]: et ideo videtur mihi q[uod] conuenientius potest exponi de p[ro]secut[i]o[n]e antichristi: qui violentia armoru[m] conabit[ur] totaliter transferre dei cultu[m] ad se: scda ad thessa. ij. **O**stendens se tanq[ua]m sit deus. et fm hoc dicitur. **C**lamate bec in gentibus. i. clamabitis vos ministri antixp[ist]i: et sic erit exponendu[m] in sequentibus. **S**anctificate bellum. i. confirmate contra co[n]fetes deum. **I**n hebreo habetur. **P**reparate bellum: verbu[m] em[en] hebraicum hic positu[m] equiuocum est ad preparare et sanctificare. **S**uscitate robustos. vt adberant antixp[ist]o. **C**oncidite aratra v[est]ra in gladios. i. alias occupat[i]o[n]es dimittite et ei adberet. **I**nfirmus dicat r[ati]o. i. nullus se excuset quin ei obediat in christiano p[ro]secutione. **E**rupite. i. venite cu[m] magno impetu. **C**onfurgamini ad antichristu[m]: et potissime in hierusalē. vbi ostendet se tanq[ua]m sit deus. ij. ad thessa. ij. **I**bi occubere faciet dominus robustos tuos. interficiens antixp[ist]u[m] et maiorem partem sibi adberentiu[m]. **C**onfurgant. **H**ic p[ro]sequenter describit mundu[m] consummatu[m] que sequitur dictam p[ro]secutionem: et diuiditur in duas partes. quia primo describitur finale iudiciu[m]: vt addantur aliqua que supra sunt omissa: et scdo p[ro]p[ri]e et p[ri]ma: ibi. **E**t scietis. Circa primu[m] dicit. **C**onfurgant et ascendant gentes. s. de sepulcris suis p[ro] generalem resurrectio[n]em. **I**n vallē iofaphat: circa ei illu[m] locu[m] erit iudiciu[m] vt predictum est. **M**ittite falces. i. mittetis: et hoc dicitur angelis qui erunt executores diuine iusticie fm q[uod] dicitur **Matth. xij.** **M**essis v[est]ra consummatio seculi est: messores autem sunt angeli. **Q**uoniam maturaui messis. id est venit temp[us] reddendi penas et premia p[ro] meritis. **V**enite et descendite. mecum ad iudiciu[m]: tunc enim christus venturus est cum angelis suis. **Q**uia plenus est torcular. exuberat r[ati]o.

